

Til Folketingets Kulturdvalg:

Bemærkninger om L 168: Arkivering af ulovligt indsamlede personoplysninger

Foranlediget af Lovforslag 168 tillader jeg mig at henvende mig til Kulturdvalget, fordi dette lovforslag, foranlediget af den såkaldt DAMD sag, vedrørende under hvilke betingelser ulovligt indsamlede personoplysninger (sundhedsdata) bør kunne arkiveres, efter min opfattelse ikke bør gennemføres, i hvert fald ikke her og nu. Lovforslaget er principielt og er kommet til verden hurtigt som følge af den konkrete sag. Mine bemærkninger går den modsatte vej end meget af det, der er fremført i den hidtidige debat, og er hovedsageligt begrundet med, at integritetsbeskyttelsehensynet i denne sag overbetones, hvilket i virkeligheden er skadeligt for dette hensyn. De fremsendes, da de måske kan have udvalgets interesse i forbindelse med en stillingtagen til lovforslaget.

Blot for at kridte banen op som jeg ser den: I den meget omtalte sag om DAMD registeret, hvortil der var indberettet et betydeligt antal sundhedsdata opstået via læge patient konsultationer, blev det konstateret, at der i vidt omfang var blevet indlagt følsomme og fortrolige personoplysninger i strid med sundhedsloven. Databasen er derfor potentielt integritetskrænkende og skal derfor slettes efter de almindelige regler i sundhedslov og persondatalov. Dette er klart, men vedrører ikke dette lovforslag.

Når Rigsarkivaren ønsker et eksemplar deponeret i Statens Arkiver, skyldes det, at oplysningerne har forskningsmæssig/historisk interesse, og det er der for så vidt ikke sat spørgsmålstejn ved. I den gældende arkivlov er der utvivlsomt hjemmel hertil, idet ordningen i dag er den, at offentlige dokumenter skal afleveres, når de er 20 år gamle, og når de indeholder personoplysninger er dokumenterne tilgængelige efter 75 år. Tidligere tilgængelighed kan tillades af Rigsarkivaren, idet dette forudsætter accept fra Datatilsynet. Denne ordning gælder uanset om oplysningerne er rigtige eller forkerte.

Lovforslaget ændrer denne ordning for ulovligt indhentede helbredsoplysninger, men altså *kun* for denne type oplysninger. Der er tale om enkeltsags- eller hovsa lovgivning.

Efter lovforslaget kan den slags personoplysninger ganske vist arkiveres, hvormed det anerkendes at de kan have historisk og forskningsmæssig værdi, men i modsætning til i dag skal de først kunne være tilgængelige for en meget fjern eftertid. Lovforslaget indebærer således, at oplysninger blokeres, dvs. gøres utilgængelige for enhver, i 120 år, der regnes fra den dato oplysningerne arkiveres og altså ikke fra hvornår de er kommet til verden. Noget helt nyt i dansk arkivlovgivning. Når de 120 år er gået gælder der en tilgængelighedsfrist på 110 år, hvilket betyder, at regner vi fra i år kan almenheden få adgang til sådanne oplysninger i 2245! Ganske vist kan forskere efter blokeringsperioden få adgang til oplysningerne tidligere efter de almindelige regler, hvilket betyder, at de skal have en særlig tilladelse fra Rigsarkivaren, der først

skal høre Datatilsynet. Men det er altså en særlig situation; en art privilegium. Alt i alt kan man sige, at denne form for oplysninger ikke så meget gemmes for eftertiden, men for evigheden.

Når oplysninger bliver arkiverede er det udtryk for, at de anses for bevaringsværdige, som tilfældet er med DAMD oplysningerne, og hvad kan nu begrunde en ordning som den her foreslåede. Begrundelsen er først og fremmest hensynet til de pågældende personers integritet, dvs. databeskyttelse. Synspunktet er at fordi oplysningerne er indsamlet ulovligt er integritetshensynet mere tungtvejende end det normalt er, og det er af en eller anden grund særligt tilfældet for helbredsoplysninger, men altså ikke i forhold til andre følsomme persondata. Er der nogen ræson i det?

Efter min opfattelse: nej. Selvom det i lovforslagets bilag med høringsoversigt nævnes, at flere borgere i dag bliver 110 år gamle er det ikke mange, og oplysningerne vedrører kun sjældent nyfødte. Og da de 110 år regnes fra blokeringstidspunktet vil nok næsten alle være døde når den tid er gået. Det er altså hensynet til de pårørende, der skulle være afgørende, og dermed er der tale om et hensyn, der vel ikke er ukendt, men som ikke normalt har stor betydning i den almindelige databeskyttelsesret. Og det er endda når de 230 år er gået nok ganske fjerne pårørende. Allerede af denne grund er integritetshensynet ikke stærkt.

Det er herved væsentligt at fremhæve, at lovforslagets restriktive linje *ikke* skyldes oplysningernes kvalitet, dvs. om de er rigtige eller urigtige/vildledende. Dette har ingen betydning, og er i øvrigt bevaringsmæssigt også lidet relevant. Oplysningerne vil nok for det meste være korrekte og retvisende. Det eneste, der er galt med dem, er at de er indsamlet ulovligt.

Og endda efter bemærkningerne til lovforslaget gælder dette endda *kun*, hvis den ulovlige indsamling er konstateret før oplysningerne afleveres til arkivvæsenet, men af en eller anden grund ikke hvis ulovligheden opdages efter dette tidspunkt. Hvorfor der skal være en sådan forskel forklares ikke, hvilket også antyder hovsa lovgivning.

Man kan ligeledes spørge hvorfor kun helbredsoplysninger? Det er ganske vist almindeligt anerkendt, at sådanne oplysninger normalt, men dog ikke altid, er meget følsomme og kan bruges integritetskrænkende, men det er der jo også andre personoplysninger, der er. Det gælder især for de oplysningstyper, der er nævnt i persondatalovens § 7, og det er uklart hvorfor netop helbredsoplysninger skulle være særligt beskyttelsesværdige. Kulturministeriet annoncerer ganske vist, at man vil vende tilbage til de andre følsomme persondata, men indtil videre vil man altså holde sig til hovsa løsningen.

Mere generelt vil jeg konstatere, at dette lovforslag er påvirket af en konkret sag, der har medført en bestemt stemning, som medfører, at integritetsbeskyttelseshensynet bliver tillagt overdreven vægt. Som bl.a. EU Domstolen i anden forbindelse har noteret, at dette hensyn ikke det eneste hensyn, men er netop et hensyn, der bør balanceres over for andre væsentlige samfundsmæssige hensyn. Eksempelvis sker dette i persondatalovens § 14, der muliggør arkivering med den konsekvens, at arkiverede persondata reguleres

af arkivlovgivningen. Dette samfundsmæssige hensyn negligeres i realiteten i lovforslaget, hvor man bevæger sig over i en grøft, der er alt for dyb, og hvor man let kommer til at overbetone integritetshensynets bæredygtighed.

Som allerede nævnt er de pågældende oplysninger ikke nødvendigvis forkerte og selvom nogle af dem skulle være det vil de alligevel kunne være bevaringsværdige. Går man ind på tanken om, at ulovligt indsamlede personoplysninger er særligt beskyttelsesværdige ville det have været mere nærliggende at fastsætte en særlig tilgængelighedsfrist, f.eks. først efter de pågældende personers død. Selvom en sådan ordning ville være lidt besværlig at administrere ville den dog bedre imødekomme et behov, som tilsyneladende opleves. Men hvad så med de pårørende. Det er svært at se behovet og det er usædvanligt at tillægge dette hensyn så væsentlig betydning i dansk persondataret, og i øvrigt forekommer det ikke mere tungtvejende end på så mange andre områder.

Høringssvarene til udkastet til lovforslag viser, at overraskende mange har bakket det op. Nogle (mange?) synes, at man endda skal gå videre og udelukke arkivering overhovedet. De sætter integritetshensynet over alt andet. Der peges på risikoen for, at oplysninger slipper ud, men mig bekendt er arkivvæsenets sikkerhed helt i orden, og der har ikke været skandaler på dette område. Der er ikke nogen grund til nervøsitet i denne sammenhæng og i almindelighed er disse oplysninger nok ikke mere følsomme end så mange andre af de oplysninger, der opbevares og er beskyttede i Rigsarkivets varetægt.

Hensynet til integritetsbeskyttelse er væsentligt. Utvivlsomt. Helbreds- og patientoplysninger kan bruges på en integritetskrænkende måde. Ja. Hensynet til at bevare nutiden for fremtiden er væsentligt. Ja. Ulovligt indsamlede personoplysninger kan have betydning for fremtidens forskning og for almenheden. Ja. Afbalancering er nødvendigt og den varetages som udgangspunkt fornuftigt i den nuværende arkivlovgivning, og det er uheldigt at gennemføre principielle ændringer i et efter mit skøn hastigt og uigennemtænkt tempo. Man må derfor håbe, at Folketinget besinder sig.

Peter Blume

Professor dr.jur., Det Juridiske Fakultet, Københavns Universitet.